

List Otwarty do Federalnej Minister Pracy i Spraw Społecznych Andrei Nahles odnośnie uznania okresu minimalnego stażu dla emerytur gettowych: pilna korekta ustawy ZRBG!

W czasie II wojny światowej Żydów i Romów spotkał ten sam tragiczny los. Poprzez bezlitosny wyzysk miliony ludzi skazane zostały na planową zagładę. Jednym z etapów ich wspólnej męki było uwięzienie w stworzonych przez Niemców gettach. Mimo tych tragicznych doświadczeń Ocaleni z Shoah i z Porajmos żyjący we wschodniej Europie przez dziesiątki lat wykluczani byli z należnych im praw do świadczeń rekompensacyjnych i odszkodowawczych za wykonywaną pracę.

Prawo do emerytury gettovej udało się zapewnić dopiero dzięki długoletnim interwencjom ze strony Ocalonych poprzez uchwalenie Ustawy o wypłacaniu emerytur z tytułu zatrudnienia w getcie [Gesetz zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in Ghettos – ZRBG] w 2002 r.

Nadal jednak wielu byłych pracowników i pracowniczek gett mieszkający w Polsce, także na mocy ustawy ZRBG pozostawało wykluczonych z prawa do emerytury gettovej. Zmieniło się to dopiero po wieloletnich protestach oraz dzięki wsparciu parlamentarzystów, parlamentarzystek, zaangażowanych w tę kwestię sędziów, historyczek i historyków. Na skutek ich działań w grudniu 2014 r. podpisana została polsko-niemiecka umowa o eksporcie szczególnych świadczeń dla osób uprawnionych, które zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z 5 grudnia 2014 r.

Wciąż jednak nie wszyscy, którzy pracowali w gettach otrzymują emerytury gettowe. Dotyczy to zwłaszcza Romów i Romek oraz Sinti i Sintisa. Osoby te bezspornie nabyły okresy składkowe z tytułu zatrudnienia w getcie. Ze względu jednak na wielopłaszczyznową dyskryminację, której doświadczały także po wyzwoleniu, brakuje im kilku miesięcy do zaliczenia okresu pełnego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 60 miesięcy kalendarzowych, wymaganego przez niemiecki system emerytalny. Spełnienie tego okresu stanowi warunek nabycia praw do emerytury gettovej. Niezbędne jest tutaj rozwiązanie przewidujące ekwiwalent na gruncie prawa rentowo-emerytalnego, uwzględniające uznane już okresy składkowe i zastępcze i gwarantujące odszkodowanie za wykonaną pracę w formie emerytury gettovej. Większość Ocalonych nie ma już jednak ani możliwości, ani nie jest w stanie opłacić dobrowolnych składek, aby wypełnić istniejące luki ubezpieczeniowe.

Pilne wprowadzenie korekty do ustawy ZRBG jest konieczne ze względu na zagrożenie ubóstwem z powodu wieku, które dotyka Ocalonych z Holocaustu mieszkających w Europie i Niemczech. Nawet jeżeli rozwiązanie tego problemu wymaga szerszych działań, to właśnie Ocalonym z nazistowskich prześladowań należy się tu szczególny wzgląd i ochrona. Dlatego właśnie należy umożliwić im otrzymywanie emerytury gettovej.

Wprowadzenie do ustawy ZRBG pomocniczego, uzupełniającego, minimum pięcioletniego okresu minimalnego stażu w przypadkach, jeżeli okres ten nie został już spełniony przez inne okresy składkowe lub zastępcze umożliwi proste i niebiurokratyczne rozwiązanie tego problemu. Korekta Ustawy jest konieczna i słuszna, gdyż umożliwi ona dostęp do emerytury gettovej, której wysokość obliczana będzie, tak samo jak w pozostałych przypadkach, jedynie na podstawie przelicznika wartości wynagrodzenia. Regulacja taka nie stanowi zatem dyskryminacji względem tych Ocalonych, którzy w niektórych przypadkach mieli możliwość odprowadzenia brakujących dobrowolnych składek. Dlatego też Centralna Rada Żydów w Niemczech, Centralna Rada Niemieckich Sinti i Romów, niemieckie przedstawicielstwo Jewish Claims Conference, jak i wiele innych organizacji i ekspertów wspiera korektę ustawy ZRBG w swoich stanowiskach kierowanych do Komisji Pracy i Spraw Społecznych, która w najbliższym czasie głosować będzie nad projektem odpowiedniej ustawy (BT-Drs. 18/9029). Nowelizacja umożliwiłaby dopełnienie zasady pewności prawa, gdyż rozwiąże zaniechaną dotychczas kwestię jasnego uregulowania spełnienia minimalnego stażu ubezpieczeniowego w ustawie ZRBG. Tym samym stanowi konieczny krok ku uregulowaniu kwestii zadośćuczynienia za nazistowskie prześladowania.

Moim podpisem pragnę wesprzeć starania Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce oraz Stowarzyszenia Romów w Polsce o uznanie pomocniczego, uzupełniającego okresu minimalnego stażu ubezpieczeniowego w ustawie ZRBG.

Pierwsi sygnatariusze i sygnatariuszki:

Prof. Dr. Jeremy Adler, King's College London; **Dr. Benjamin M. Baader**, Associate Professor of European and Jewish History, University of Manitoba, Canada; **Prof. Dr. Sara Bender**, University of Haifa, Department of Jewish History; **Esther Bejarano**, Überlebende des KZ Auschwitz-Birkenau, Vorsitzende des Auschwitz-Komitees in der Bundesrepublik Deutschland e.V.; **Deidre Berger**, Direktorin des Lawrence and Lee Ramer Institut für Deutsch-Jüdische Beziehungen; **Prof. Dr. Wolfgang Benz**, ehemaliger Leiter des Zentrums für Antisemitismusforschung der TU Berlin; **Prof. Dr. Włodzimierz Borodziej**, Instytut Historyczny, Uniwersytet Warszawski; **Dr. Jochen Böhler**, Imre Kertész Kolleg Jena; **Christopher R. Browning**, Frank Porter Graham Professor of History Emeritus, University of North Carolina at Chapel Hill; **Prof. Dr. Micha Brumlik**, Senior Advisor am Zentrum Jüdische Studien Berlin-Brandenburg; **Prof. Dr. Mihran Dabag**, Institut für Diaspora- und Genozidforschung, Ruhr Universität Bochum; **Prof. Esther Dischereit**, Universität für angewandte Kunst, Wien; **Dominique Durand**, Président du Comité International Buchenwald Dora et Kommandos; **Prof. Dr. Ulrich Eckhardt**, Berlin, Ex-Intendant Berliner Festspiele mit »Topographie des Terrors«; **Éva Fahidi-Pusztai**, Überlebende des KZ Auschwitz-Birkenau, Nebenklägerin im Lüneburger Auschwitz-Prozess; **Dr. Bernd Feuchtnner**, Autor, Operndirektor a.D.; **Iain Galbraith**, Schriftsteller; **Benjamin Geissler**, Filmemacher, Preisträger der Judaica-Stiftung; **Dr. Cathy S. Gelbin**, Senior Lecturer in German Studies, University of Manchester; **Prof. Dr. Rüdiger Görner**, Director of the Centre for Anglo-German Cultural Relations Queen Mary University of London; **Prof. Dr. Jan Tomasz Gross**, Norman B. Tomlinson '16 and '48 Professor of War and Society, Professor of History, Princeton University; **Dr. Jürgen Hensel**, Historiker, Warschau; **Bertrand Herz**, Überlebender des KZ Auschwitz-Birkenau, Président d'honneur du Comité International Buchenwald Dora et Kommandos; **Christoph Heubner**, Exekutiv-Vizepräsident des Internationalen Auschwitz Komitees (IAK); **Dr. Aurélie Kalisky**, Zentrum für Literatur- und Kulturforschung/Centre Marc Bloch, Berlin; **Prof. Dr. Sławomir Kapralski**, Uniwersytet Pedagogiczny im KEN w Krakowie; **Dr. Dr. habil. Judith Kasper**, Institut für Romanische Philologie, LMU München; **Corinna Kirchhoff**, Schauspielerin; **Prof. Dr. Martin Kitchen**, Fellow of the Royal Society of Canada; **Prof. Dr. Peter Klein**, Dekan des Masterstudiengangs „Holocaust Communications and Tolerance“, Touro College Berlin; **Prof. Dr. Werner Konitzer**, Kommissarischer Direktor des Fritz-Bauer-Instituts; **PD Dr. Mona Körte**, Leiterin des Forschungsschwerpunkts Weltliteratur, Zentrum für Literatur- und Kulturforschung; **Prof. Dr. Stephan Lehnstaedt**, Professor für Holocaust-Studien und Jüdische Studien, Touro College Berlin; **Dr. Thomas Lutz**, Gedenkstättenreferent, Stiftung Topographie des Terrors, Berlin; **Dr. Wolfram Meyer zu Uptrup**, Stellvertretender Vorsitzender der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Berlin (DPGB); **Iwona Mickiewicz**, Autorin und Kulturorganisatorin in Berlin; **Tomasz Miedziński**, Vorsitzender der Vereinigung der Jüdischen Kombattantinnen und Kombattanten und Geschädigten des Zweiten Weltkrieges; **Rabbiner Prof. Dr. Andreas Nachama**, Jüdischer Präsident des Deutschen Koordinierungsrates der Gesellschaften für Christlich-Jüdische Zusammenarbeit (DKR); **Raja Nejedlo**, ehemals Abteilung Frauenpolitik, DGB-Bundesvorstand; **Jacek M. Nowakowski**, Senior Curator for Collections, United States Holocaust Memorial Museum (USHM); **Sharon Dodua Otoo**, Schriftstellerin, Trägerin des Ingeborg-Bachmann-Preises 2016; **Peggy Parnass**, Publizistin, Hamburg; **Dr. Kristin Platt**, Institut für Diaspora- und Genozidforschung, Ruhr Universität Bochum; **Utz Rachowski**, Schriftsteller; **Jan-Robert von Renesse**, Preisträger des Beacon of Light Humanitarian Award 2016; **Prof. Dr. Elinor Shaffer**, Fellow of the British Academy; **Meinhard Starostik**, Richter am Verfassungsgerichtshof des Landes Berlin; **Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Michael Stolleis**, Max-Planck-Institut für Europäische Rechtsgeschichte; **Prof. Dr. habil. Joanna Tokarska-Bakir**, Polish Academy of Sciences; **Agnès Triebel**, Secrétaire Générale du Comité International Buchenwald Dora et Kommandos ; **Prof. Dr. Stefan Troebst**, Global and European Studies Institute der Universität Leipzig; **Marian Turski**, Überlebender des KZ Auschwitz-Birkenau, Vizepräsident des Internationalen Auschwitz Komitees (IAK) und Vorsitzender des Museumsrates des Museums der Geschichte der polnischen Juden POLIN; **Simon Wachsmuth**, bildender Künstler, Bauhaus-Universität Weimar; **Prof. Dr. Dr. h.c. Hans N. Weiler**, Professor emeritus, Stanford University/Rektor a.D., Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder); **Brigitte Werneburg**, Kunstredakteurin, die tageszeitung, Berlin; **Joachim von Zepelin**, Verleger; **Stanislaw Zalewski**, Überlebender des KZ Mauthausen, Vorsitzender des Hauptvorstandes des Polnischen Verbandes Ehemaliger Politischer Häftlinge der NS-Gefängnisse und Konzentrationslager (PZBWPWHiOK); **Dr. Jürgen Zarusky**, Historiker, Institut für Zeitgeschichte München-Berlin;